PROGRAMMA
Qvo
RECTOR
UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS
JOANNES BACMEI-STERUS, D.
Med. & ſup. Math. Prof. P. Facult. Med.
Senior & Decanus.

Ad

Apparentis in linguis igne fulgentibus
SPIRITUS SANCTI
Religioſam venerationem

Omnes Academiæ Cives ſeriò invitat & hortatur

ROSTOCHI, Litteris JOH. WEPPLINGI, Univerſ. Typogr.

N*Uma Pompilius* ſecundus â *Romulo* Romanorum Rex, juſtitia & pietate, qvalis qvidem in illum cadere poterat, inſignis, qvi pacatis finitimorum odiis, qvo truces efferatosq; longa militia animos ad *Pacis* artes traduceret, ad DEORUM cultum animum adjecit, & inter alia, cum Annum in duodecim Menſes diſtribuiſſet, eundem etiam in certa dierum genera diviſit, & *Faſtos*, quibus Prætori licebat tria verba profari, *Do ſc. Dico, Addico,* ipſumq; jus dicere, *Nefaſtosq;* dies, qvibus prohibitum jus dicere vel judicium exercere, condidit. Poſtmodum vero *Diebus faſtis* quidam *Ferias* includebant, ita ut *dies feriatus* etiam eſſet *faſtus*, quibus divina & humana cum proſperi ſucceſſus ſpe tractare licebat: *Nefaſti* verò dicebantur, quibus propter omen malum â rebus feliciter agendis abſtinendum erat, adeò ut iisdem ne quidem ſacra tractare liceret, quia infelix rerum hiſce diebus gerendarum putabatur ſucceſſus futurus. *Feriarum* aliæ erant *privatæ* aliæ *publicæ*. Publicarum qvatuor numerabantur genera, *Stativæ*, *Conceptivæ*, *Imperativæ & Nundinæ*. Præter hos jam enumeratos etiam *Feſtos Profeſtosq;* conſtituebant dies: *Feſtos* DIIS dedicatos perhibebant, in quibus, forenſibus negotiis omiſſis, ſacrificia, ferias, ludos epulasque ſolemnes celebrare, ac inter vota & ſacra fauſtaque omnia verſari, verbisque prophanis abſtinere conveniebat. Teſte *Alex. ab Alex. genial. dier. l. 4. c. 20. Profeſtos* verò hominibus ad rem adminiſtrandam tàm privatam qvàm publicam conceſſos eſſe, *Feſtus* perhibet, indeque dictos ſtatuit, quod procul â Religione Numinis divini eſſent & in *Comperendinos* ac *Præliares* dividebantur. Diviſa namque tempora *Voluptatis & Laborum*, *Remiſſionum & Curarum* Romani veteres ſemper habebant. Verum pagellarum Programmati deſtinatarum anguſtiæ prolixiorem Dierum apud Paganos olim uſu compertorum relationem prohibent. Ad primitivæ ergo Eccleſiæ Dies feſtos progrediendum erit. Et qvidem priſcis Eccleſiæ temporibus ſacra primum erant quotidiana, ac Chriſtiani in templo unanimiter quotidiè conveniebant. Poſtmodum diebus Sabbati ſacra ab Apoſtolis peragebantur, forte ob Judæos hâc rituum ſimilitu-

dine

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE
58700 (32)

dine lucrifaciendos. Cum autem progreſſu temporis Sabbati reve-rentia deſineret, feria prima hebdomadis vel dies Solis ex Apoſtolorum inſtituto & unanimi Eccleſiæ conſenſu ad publica ſacra deſtinari cœpit. Nec ſaltem interdiu ſed & noctu ſacros conventus tum temporis fuiſſe adornatos ex *Actis Apoſtolorum* abundè ſatis conſtat, qvos *Tertullianus* Antelucanos nominat cætus. Cum verò illi conventus nocturni variis calumniis obnoxii, & jam tum antiquiſſimis XII. Tab. legibus prohibiti eſſent, nec non occaſione vigiliarũ nocturnarum progreſſu temporis abuſus quidam irrepere, & flagitia non raro committi inciperent, placuit Eccleſiæ illas planè abrogare. Creſcentibus deinceps Seculis, dies quoque Feſti pro ſacris peragendis multiplicati ſunt. Et quidem, qvantum ex *Auguſtino* colligere licet, primaria ſui ſeculi Feſta non tam ſcripta quam tradita toto terrarem orbe obſervata, & anniverſariâ ſolemnitate celebrata fuerunt ſeqventia quatuor 1. Paſſionis Dominicæ ſ. Quadrageſimæ. 2. Paſcatis ſ. Reſurrectionis ſalvatoris noſtri Jesu Christi. 3. Aſcenſionis ejusdem in Cœlum è monte Olivarum. & 4. Pentecoſtes ſ. adventus Spiritus Sancti de Cœlo. His merito nunc ſubnectimus ſolemniora præ cæteris totius Anni Feſta, quæ hodiè in Eccleſiâ Chriſtiana ſolemni celebrantur ritu: Et quidem, ut ab eo, â qvo Eccleſia Chriſtiana ſuos orditur annos, auſpicemur. *Adventus Domini* dies meritò primùm attendendus, quem Anno ccccxx. quinto ſcilicet Seculo regnantibus Honorio & Theodoſio juniore Imperatoribus celebrare cœperunt. Hunc excipiunt ipſæ *Feriæ Nataltiæ Immanuelis* noſtri, quas alii omnium Feſtorum Metropolin nominarunt, & jam tertio Seculo ſolemnes fuiſſe conſtat. Proximum ab his eſt *Circumciſionis Feſtum*, qvod non ſtatim ab initio naſcentis Eccleſiæ fuit inſtitutum, ſed ſaltem, ſecundum Bellarminum Cardinalem, ante ſecula non adeò multa receptum. Pridiè Nonarum Januarii *Feſtum Magorum* celebramus, quod jam IV. Seculo, teſte Ammiano Marcellino, adeò ſolemne fuit, ut etiam impii Principes ab illius feſti diei publicis ſacris abeſſe noluerint. Nec minus *Purificationis Feſtum* hic notandum, quod in ſecundum Februarii diem incidit, & Juſtiniani auſpiciis, authore Sigiberto, Conſtantinopoli paulo ante Seculi ſexti medium fuit inſtitutum. An autem *Qvadrageſima* numero Feſtorum ſolemniorum includi debeat & poſſit adhuc controvertitur. Cum tamen ejus obſervantia

non

non tatum ab Apoſtolico ævo videatur manaſſe, ſed & quidam S. Patrum eò procedant, ut ſtatuant, Quadrageſimam divinitus conſecratam, & cœleſti majeſtate præceptam nullatenus autem terrenâ cogitatione adinventam aut ab hominibus conſtitutam eſſe, meritò & illius mentionem hic facere debuimus. In ipſam autem Qvadrageſimam *Annunciationis Mariæ* Feſtum incidit, quod meo equidem judicio omnium Feſtorum fundamentum quaſi & baſis dici meretur, ejusque memoriam antiquam ſatis eſſe credo, quamvis vera ejus Origo adhuc à Scriptoribus in dubium vocetur. Nullam autem ſanctiorem omnibus retro ſeculis hebdomada extitiſſe, quam cujus initium facit *Dominica Palmarum*, indè manifeſtum fit, quod in Eccleſia per omnes magnæ hujus hebdomadis dies humicubationes, abſtinentiæ ab uxoribus, preces lacrumis mixtæ, vigiliæ, jejunia, eleemoſinæ aliaquæ pietatis officia frequentarentur. Inter omnia alias ſacræ antiquitatis feſta *Paſcatos Feſtum* præeminet, quod ex Judæorum ſacris ad ſynaxes fidelium traductum quidem, ſed ſub dierum aliquo diſcrimine. Poſt Paſcha olim agi ſolebat *Quinquageſima*, erantq; illi dies L, qvi à Paſchate proximè ſequuntur continuata quaſi feſtivitas, & omnes tanquam Dominici celebrabantur. Antiquitus namq; ſingulari Dei mandato à Paſchate ſeptem numerabantur hebdomades, quarum clauſula dies nempe quinquageſimus feſtus erat, quoniam in finem meſſis, ut Paſcha in ejusdem initium incidebat. Hos autem dies feſtivos interturbabat circa Auguſtini ævum *Feſtum Aſſcenſionis Chriſti* in Cœlos, qvod tamen in veteri Eccleſia non ſpecialiter attenderunt ante, quam cum Quinquageſima ceſſaret. Finita Quinquageſima *Feſtum Pentecoſtes* ſ. dies Spiritui S. ſacri ſequuntur, de cujus antiquitate nullum quidem ſuboritur dubium, niſi qvod non certò conſtet, an Apoſtolos ipſos habeat authores. Cum autem primis temporibus Pentecoſte unico ſaltem die ageretur, Paſcha vero integro octiduo, conſtitutum eſt ſub finem ſeculi XI in Concilio à Conſtantienſi Epiſcopo, Feſtum Paſchatos itemque Pentecoſtes tribus continuatis diebus celebrari debere: quem morem etiam hodie obſervamus. Pentecoſten immediatè *Feſtum S. S. & adorandæ Trinitatis* excipit. Quis autem primus hunc diem S. S. Trinitati conſecrarit, non conſtat. Hoc tamen certum, hunc diem ſemper ab eo tempore, quo Pentecoſte inter majora Solemnia computata eſt, maximâ cum devo-

tione

tione celebratum eſſe. *Johannis* inſuper *Baptiſtæ Feſtum* jam ſeculo V. inter maximas feſtivitates connumeratum eſſe legimus. *Viſitationis Mariæ* autem *Feſtum* Urbanus VI. ſub finem ſeculi XIV. primus condidit, & poſtmodum Concilium Baſilienſe confirmavit. Cui tandem coronidis loco *ſ. Michaelis* Feſtum ſubnectimus, qvod ſub finem ſeculi V. originem traxiſſe perhibetur. Hæc ſunt præcipua totius Anni in noſtrâ quidem Eccleſiâ adhuc uſitata Feſta, quæ eum in finem recenſere placuit, cum is, quem hodiè celebramus, Dies Feſtus ſit qvaſi complementum quoddam, ſive colophonem, ſive coronidem, ſive faſtigium malimus nominare eorum, quæ hactenus præceſſerunt, Feſtorum. Hic enim eſt Dies ille novi fœderis optatiſſimus, qvo non promulgata fuit litera Legis occidentis, prout ab Apoſtolo nuncupatur, quippè qvæ adverſus cunctos Mortales graviter detonat, iisque æternam minitatur condemnationem, quum nemo prorſus perfectam ei valeat præſtare obedientiam; ſed ſuaviſſima illa & gratioſiſſima Evangelii doctrina, quæ conſternatas & conturbatas mentes dulciſſime erigit ac refocillat, in omnes Orbis cardines longè lateque divulgata eſt virtute ſcilicet & efficacia æterni hujus Spiritus, qui omnia in omnibus operatur. De cujus Perſonâ, Officio & Beneficiis ad omnes homines, & præcipuè ad Eccleſim redundantibus, hiſce *Feriis Pentecoſtalibus* in cœtu ſacro abs facundiſſimis Oratoribus & Doctoribus Eccleſiaſticis publicè diſſeritur: quandoquidem vera noſtra ſapientia & æterna ſalus in Orthodoxa ipſius, quemadmodum & Dei Patris ac Filii agnitione unicè conſiſtit. Spiritus Sanctus enim eſt verus & ſubſtantialis ille DEUS, qui univerſum hoc Mundi theatrum ex nihilo affabrè fabricavit, omnes Creaturas viſibiles & inviſibiles ſtupendo quodam ac mirabili modo efformavit, omnibusque animantibus animam & vitam inſpiravit: Siquidem in primævâ rerum omnium Creatione, atteſtante Moſe, molem aqueam, cui terra erat immerſa, ex quâ digeſtâ & poſitâ res omnes poſtea productæ fuerunt, fovebat & vivificabat, non ſecus ac avis vel gallina incubando fovet ova, iisque vitalem impertit calorem. Neque tantùm ut mirificum Conditorem, ſed etiam ut omnipotentem omnium Creatorum conſervatorem in præſentem usque diem ſe luculenter demonſtravit & manifeſtavit, ita ut meritò de

ipſo aſſeverari poſſint, quæ de commentitio ſuo Jove olim lyricorum Princeps & coriphæus *Horatius* cecinit, quod ſic.

Gentis humanæ pater atqve cuſtos:
Qvi res hominum ac DEORUM,
Qvi mare & terras variisqve Mundum
Temperat horis.

Hic eſt *Doctor Veraciſſimus*, qui fideliter ſibi adhærentes in omnem ducit veritatem: Eſt *Spiritus ſapientiæ*, negligentiam omnem repellens: *Spiritus intellectus* diligentiam quærens: *Spiritus Conſilii*, divinam providentiam inveniens: *Spiritus ſcientiæ*, oblivionem lubricam extinguens. *Spiritus pietatis*, *Spiritus timoris* Dei, mentes fidelium dotibus ſuis ſpiritualibus replens. Hic eſt *Paracletus & Conſolator* in omnibus ærumnis, quibus hæc vita hiſce quidem corruptis temporibus referta eſt, *dulciſſimus*, qui contra ſingula fidei tentamina erudit, triſtia & languida pectora ſvaviſſimo ſolatio reficit, manumque ſupponit, ne pii in afflictionibus â Deo immiſſis omninò ſuccumbant, ſed iterum exſurgentes cum jubilo caput ſuum efferant. Hic eſt *Vivificator & Sanctificator efficaciſſimus*, ſine cujus numine vita noſtra ne ad momentum quidem vigorem retinere, multò minùs ſubſiſtere poteſt. Hic eſt *Illuminator Cordium miraculoſus*, qui rudes & imperitos doctrina, inſipientes ſapientia, ignaros ſcientia & cogitatione affatim donat & auget; qui de Davide adoleſcentulo Citharædo celeberrimum Pſalmiſtam, de Paſtore armentario eximium Prophetam, de Daniele puero judicem Senum: qui de piſcatoribus abjectiſſimis ſanctos CHRISTI Legatos fecit. Novum hoc doctrinæ genus, nova docendi ratio, quâ divino afflatu ſerpit in animos ſapientia, & in luce circumfusâ omnia ſiſtuntur intellectui; Indocti erant, rudes, ſimplices, quos Apoſtolos ſuos Salvator noſter delegerat. Simul ac verò hic Spiritus Domini eos adflavit, vidiſſes *Theologos*, qui divina loquerentur myſteria; *Juris-Conſultos* qui juſtitiam nunciarent populis, orbem terrarum aliquando judicaturi: *Medicos*, qui vel tactu ſolo morbis mederentur: *Philoſophos*, qui docerent ſapientiam non turgidam illam & inanem, ſed æternam, quæ Mundo eſt ſtultitia: *Oratores* omnium gentium linguis diſſertos: *Poëtas*, qui in laudes Dei jubila cantarent: *Politicos*, qui ad magnam illam Dei civitatem formandam mitterentur.

tur. Felix itaque & ab omni parte beatus ille meritò cenſendus, cujus viſcera tanquam domicilium & receptaculum viventis DEI almus hic Spiritus incolit, cujus dicta & facta ipſe ſolus informat, & ad felicem dirigit ſcopum. Hujus autem ſummi Boni æternæque lucis illi ſimpliciter participes fiunt, qui ejusdem inſtinctu & ductu, poſthabitis mundanis voluptatibus ad cœleſtia ſemper adſpirantes, aſſiduis precibus gratam labiorum ſuorum hoſtiam DEO offerunt, Spiritus S. enim eſt *Spiritus gratiæ & precum*, precibus impetratur, & pios ad preces impellit; Proindeqve ſe libentiſſimè aſſociat iis, qui ardenti & devoto pectore hanc ipſam orandi artem indeſinenter exercent. In templo Salomonis cum Domino adoleretur incenſum, gloria Domini replebatur templum: Ita etiam ſi precum odoramenta offerimus DEO, templum Cordis noſtri replebit Spiritus Sancti gloria; gaudebuntque omnes ſacro ſancti hujus Spiritus preſentia, qui Pacem & Concordiam ſummo animi deſiderio & conatu amplectuntur, diſcordiam verò & omnem contentionem, infenſiſſimos charitatis & S. Sancti hoſtes, ſerio devitant, & perpetuo perſeqvuntur odio, quique piam, ſobriam, modeſtam, normæque divinæ convenientem in his terris degunt vitam, conſcientiam alentes ab omni injuſtitia & immunditie defæcatam. Qui verò ſacro ſanctum caſtiſſimi hujus Spiritus Feſtum in deteſtabilia Bachanalia aut Saturnalia helluationibus & crapula turpiſſimè deformant, qui univerſum vitæ tempus pro more hujus ſeculi in Cyclopeam impietatem & Epicuream inſumunt ſecuritatem, qui timorem DEI & verbi ipſius ſalvifici auditum ſusque deque habent, & variis flagitiis, cupiditatibus & concupiſcentiis tanqvam carnis illicebris ſe polluunt & contaminant, nullam in Spiritus hujus ſanctiſſimi beneficiis invenient partem: Impia quippe horum converſatio puriſſimo huic Spiritui inviſa ſemper atque exoſa eſt. Agite ergò, *Cives Academici*, a mundanâ pravitate recedentes, diſciplinæ & jugo S. Sancti mitiſſimo vos totos ſubmittite, & devoto pectore S. Spiritus implorate gratiam, ut & veſtris cœlitus illabatur cordibus, & dignum ſe hoſpite domicilium exornet ipſe & conſecret. Inſcitiæ & imprudentiæ ſordes omnes deponite. Abſit â vobis omnis ſpurcities, abſit impietas & nequitia. Sancti eſtote. Laus Jehovæ ſit in ore veſtro, Deo miniſtrare, & in ejus mandatis obambulare vobis ſit ſemper volupe. Spiritus S. malos fugit, bonorum conſortio gaudet: Exite & vos â gente perverſa: quæ ſocietas luci cum tenebris, quæ communio Chriſto & Belial? Bonos âmate, cum bonis converſemin, ſi bonorum titulo inſigniri vultis. Spiritus S. Concordiam amat. Quid igitur inter vos convitia, quid rixæ, quid digladiationes. Non S. Spiritus ſed dæmonum hæc ſunt opera. Pax regnet inter vos, Pacis Deus eſt; pacificè ergò vivendum & fraternè cohabitandum eſt. Quid faciunt in Cordibus veſtris iniqvitates; quid in oribus calumniæ, quid in auribus obſcœnitates, quid in mani-

bus

bus gladii. Non hæc S. Sancti ſed Satanæ, non hæc Studioſorum ſed Bachantium inſignia ſunt: Exuantur hi mores. Ita vos geratis neceſſum eſt, ut S. Sanctus vos occupare delectetur. Puritas Cordis â Vobis requiritur. Eijcite feces hujus ſeculi. Vos ex aliis vitæ generibus primatum obtinetis; vos ruentem Eccleſiam & Rempubl. confortare debetis. Auro igitur mundiſſimo vos conformate, ut induſtriâ in ſtudiis, probitate in moribus toti fulgeatis, iſtoq; jubare Magnates multosque alios in veſtri amorem & favorem pertrahatis. S. Spiritus rectitudinem & conſtantiam & mentem imperterritam â vobis requirit, ne voluptatum vermibus eſca fiatis. Cavete, ne ſitis ligna putrida, curva, vel obliqua: Sanctius eſt templum Academicum, quam ut membra hujusmodi admittat. Virtute & probitate opus eſt. Vos eſtis plantati in horto noſtro Academico, Deo bonisque Muſis conſecrati: Cur ergo impietate, cur otio diffluetis? Plato cum Auditores ſuos dimitteret, ſubycere ſolebat. *Videte, ut Otio ad res honeſtas utamini.* Idem æſtimate vobis jam quoqve ſuggeri & acclamari. Idque eò contentius merito facimus, quod conſtet, Satanæ inſidiis ſacros imprimis dies, queis ad cultum Domini enixiorem populus evocatur, eſſe opportunos. Tum enim adverſas pietati illicebras conatu majore ſubminiſtrat ille ἀλάστωρ, iisdemque incautiores multorum animos ita ſæpius irretit, ut in alia omnia devolvantur, & dies placando ac celebrando Domino conſecratos in irritamentum ac opprobrium ſanctiſſimi Numinis convertant. *Caſtitatem* amate, ne libidinoſis congreſſibus veſtra tum corpora tum corda contaminentur. Prava ſodalitia tanquam noxiam Capram fugite: Si lambendo vos attigerit, quid aliud quam ſterlitas ſubſequetur. Tribus ornati eſtis præſidiis, *Ratione, Oratione, Manibus*: Intellectus vel mentis virtus eſt Ratio: Rationis Oratio: Orationis Manus: Hæc enim juſſa facit, juſſa obediunt Rationi, Ratio vis Intellectus eſt, dicente *Scaligero Exerc: 256.* Veſtrum eſt Excelſo parare ſolium & præſtare ſervitium, ut inter vos habitet, ejusque gloria veſtro miniſterio celebretur in terrâ universâ. Otiandum vobis non eſt, ſed continuâ operatione Deo ferviendum. Impleamini vos ſpiritu, loquentes vobis ipſis per Pſalmos & hymnos & cantationes ſpirituales. Quicquid enim ſumus, per Dei gratiam ſumus; quicquid habemus, à Domino habemus: quicquid boni facimus, Deo adjuvante facimus. Surſum igitur elevatis Corda ad Jehovam benefactorem tantum magna voce & conſtanti ſtudio ingeminetis. *Veni ſancte ſpiritus, & emitte cœlitus Lucis tuæ radios. Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium. Conſolator optime, dulcis Hoſpes animæ, dulce refrigerium. In labore requies, in æſtu temperies, in fletu ſolatium. O lux beatiſſima, reple cordis intima, tuorum fidelium. Sine tuo numine, nihil eſt in homine, nihil eſt innoxium. Lava quod eſt ſordidum, riga quod eſt aridum, ſana quod eſt ſaucium, flecte quod eſt rigidum, fove quod eſt frigidum, rege quod eſt devium. Da tuis fidelibus, in te confidentibus, ſacrum ſeptenarium, Da virtutis meritum, da ſalutis exitum, da perenne gaudium.*

P.P. Roſtochi ſub Sigillo Rectoratus, Feria prima Pentecoſtali
Anno CIↃ IↃC LXXXIV.